

Nr 376.

Av herr **Björck**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 220, med förslag till lag om fastställande av högsta pris å vissa varor under utomordentliga av krig föranledda förhållanden m. m.

Den uppfattningen synes numera vinna stadga i allt vidare kretsar av vårt av krigstiden tryckta folk, att den bristande samhällssolidaritet, som nödtiden lämnat utrymme åt, från samhällets sida måste mötas med de kraftigaste skyddsåtgärder. Allt hänsynslösare åsidosättas för varje dag gällande lagbestämmelser av samvetslösa jobbare och andra affärlivets parasiter. Och även på andra håll skönjes bristande vilja till att inse nödvändigheten av, att egna personliga intressen underordnas hänsynen till medmänniskors och samhällets välfärd. På ett särskilt utmanande sätt ha dessa oarter framträtt inom handeln med de för livsuppehållet oundgängligaste näringsmedlen.

Utan vidare synes det klart, att i närvarande tid inga brott ur samhällets synpunkt kunna te sig mera svårartade än de, som innebära ett fränhändande av medmänniskorna deras rättmätiga andel av tillgängliga begränsade förråd, därigenom att de ekonomiskt bättre ställda vid sidan av ransoneringen tillskansa sig med stöd av guldets makt större del av dessa förråd, än som egentligen bör tillkomma dem.

Den av Kungl. Maj:t framlagda propositionen med förslag till lag om fastställande av högsta pris å varor avser bl. a. att brännmärka denna nya form av ohederlighet. Emellertid synes den föreslagna lagstiftningen icke med tillräcklig skärpa reagera mot brottslighet av denna högeligen samhällsfarliga art. Böter kunna icke anses som ett tillräckligt effektivt straff för avvärfande av nämnda samhällsfara. Här om någonsin synes straffarbete genomgående böra inrymmas som straffform för antisocialiteten. Och med hänsyn till bötesstraffets synnerligen olika inverkan gent-

emot förbrytare i skilda ekonomiska skikt synes det på goda grunder kunna ifrågasättas, om icke den av professor Thyrén till införande i lagstiftningen föreslagna grundsatsen om proportionella bötesstraff med stor fördel skulle kunna vinna provisorisk tillämpning. Genom en sådan åtgärd skulle bötesstraffets efter den dömdes växlande ekonomiska ställning olikartade inverkan kunna på ett effektivt sätt undanröjas.

Vid sidan av dessa principiella invändningar, som sålunda med fog kunna riktas mot lagförslaget ifråga om dess bedömande av brottslighet av nu förevarande natur, synes jämväl en detalj påkalla erinran. I § 8 saknar man de straffbestämmelser för *köpare i allmänhet* av maximiprisbelagda varor, varom framställning från F. H. K. lärers hava gjorts, bestämmelser, som från den lojala medborgarens synpunkt te sig såsom alldeles oundgängliga, om brutal egennytta och hänsynslöst åsidosättande av den moraliska rättens bud, skola i någon mån av samhället kunna hållas inom skrankorna.

På grund av det ovan anförda får jag därför hemställa, att riksdagen måtte besluta

dels att brott mot ovannämnda lag måtte beläggas under försvärande omständigheter med straffarbete i högst 2 år;

dels att fastställande av bötesstraff vid förseelser mot samma lag måtte ske i förhållande till den brottsliges årsinkomst;

dels slutligen, att i § 8 av lagen straff måtte stadgas för köpare oberoende av om köpet skett för avyttring eller för egen förbrukning.

Tillika hemställas vördsamt, att utskottet måtte företaga de förändringar i lagtexten, som ett bifall till ovanstående yrkanden kunna föranleda.

Stockholm den 13 april 1918.

Wilhelm Björck.